

Graham Greene

VIATGES
AMB LA TIETA

*Traducció de
Dolors Udina*

El cercle *de VIENA*

Primera edició: gener del 2014
Títol original: *Travels with my Aunt*
© de la traducció: Dolors Udina, 2014
© de les característiques d'aquesta edició:
Viena Edicions
Tuset 13 3r 1a- 08006 Barcelona
viena@vienaeditorial.com
www.vienaeditorial.com
ISBN: 978-84-8330-770-0
Dipòsit legal: B-2903-2014
Disseny de la col·lecció: Malaidea
Fotocomposició: Alfa
Impressió i enquadernació: Liberdúplex

Cultura

Aquest projecte ha estat finançat amb un ajut de la Comissió Europea. L'autor és l'únic responsable del contingut de la publicació. La Comissió declina qualsevol responsabilitat sobre l'ús que es pugui fer de la informació aquí difosa.

El presente proyecto ha sido financiado con el apoyo de la Comisión Europea. Esta publicación es responsabilidad exclusiva de su autor. La Comisión no es responsable del uso que pueda hacerse de la información aquí difundida.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transmissió d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Dirigiu-vos a CEDRO (www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra.

Per a H. H. K.,
que m'ha ajudat més
del que puc dir.

PRIMERA PART

I

Vaig conèixer la tieta Augusta al funeral de la meva mare. La mare estava a punt de fer vuitanta-sis anys quan va morir, i la tieta era uns onze o dotze anys més jove que ella. Jo m'havia jubilat del banc feia dos anys amb una pensió adequada i una gratificació no gens menyspreable. Ens havia absorbit el Westminster, que va considerar que la meva sucursal era supèrflua. Tothom em tenia per un afortunat, però he de reconèixer que a mi em costava molt ocupar el temps. No m'he casat mai, sempre he viscut discretament i, a part de l'interès en el conreu de les dàlies, no tinc cap *hobby*. Per això, el funeral de la mare em va provocar una agradable excitació.

El meu pare havia mort feia més de quaranta anys. Era un contractista letàrgic de mena que solia fer becaines en tota mena de llocs curiosos. Això irritava la mare, que era una dona molt enèrgica i sempre li anava al darrere per molestar-lo. Recordo que una vegada, de petit, vaig anar al lavabo —llavors vivíem a Highgate— i em vaig trobar el pare, vestit, adormit a la banyera. Sóc més aviat curt de vista i d'entrada vaig pensar que la mare havia rentat un abric, fins que vaig sentir que el pare xiuxiuejava: «Tanca la porta per dins quan surtis». Era massa mandrós per sortir de la banyera i suposo que estava massa adormit per adonar-se que l'ordre que em donava era impossible d'executar. Una altra vegada, quan era responsable d'obra d'un bloc de pisos nou a Lewisham, es va posar a fer una becaïna a la cabina de la grua gegantina i van haver d'aturar la construcció fins que es va despertar. La mare, que no tenia problema amb les altures, solia pujar les escales fins a la bastida més alta amb l'esperança d'enxampar-lo, encara que el més probable era que

hagués trobat un racó en el que havia de ser el garatge soterrani. Jo sempre havia pensat que eren raonablement feliços junts; era evident que els seus papers respectius de caçador i de presa els esqueien, perquè la mare, des dels meus primers records, feia un posat d'estar sempre alerta i tenia una manera de caminar cautelosa que em feia pensar en un gos de caça. Se m'han de perdonar aquests records del passat: és normal que en un funeral es presentin sense voler perquè hi ha moltes estones d'espera.

No va assistir gaire gent a la cerimònia, que va tenir lloc en un conegut crematori, però es va produir aquella lleugera barreja d'expectació i excitació que no s'experimenta mai al costat d'una tomba. S'obriran les portes del forn? S'encallarà el taüt camí de les flames? Vaig sentir una veu darrere meu que deia amb una fredor evident: «Una vegada vaig presenciar una cremació prematura».

Amb una certa dificultat, vaig reconèixer qui era per una fotografia de l'àlbum familiar: la tieta Augusta, que havia arribat tard i anava vestida com s'hauria pogut vestir la difunta reina Maria, en pau descansi, si encara fos entre nosaltres i s'hagués ajustat una mica a la moda del moment. Em van sorprendre els seus cabells vermells brillants, amb un monyo monumental, i les dues grans dents del davant que li donaven un aire vital de neandertal. Algú va fer «xut», i un capellà va començar una pregària que em penso que va compondre ell mateix en aquell moment. No l'havia sentida mai a cap altre funeral, i n'he assistit a gran nombre al llarg de la vida. D'un director de sucursal bancària s'espera que presenti els seus respectes per últim cop a tots els antics clients que no estaven, com solem dir, «en vermell», i, en tot cas, tinc una debilitat pels funerals. Normalment, en aquestes ocasions, tothom presenta la seva millor

cara, seriosa i sòbria, i optimista pel que fa a la immortalitat personal.

El funeral de la mare va transcórrer a la perfecció. Amb bon sentit de l'economia, van retirar les flors del taüt, que va lliscar allunyant-se de nosaltres fins a desaparèixer quan algú va prémer un botó. Després, sota l'enterbolida llum del sol, vaig encaixar amb una sèrie de nebots, nebodes i cosins que feia anys que no veia i cap dels quals no era capaç d'identificar. M'havien comunicat que havia d'esperar les cendres i així ho vaig fer, mentre la xemeneia del crematori treia fum amablement sobre el meu cap.

—Tu deus ser en Henry —em va dir la tieta Augusta, observant-me pensativa amb els seus ulls d'un blau de mar endins.

—Sí —vaig dir jo—, i tu deus ser la tieta Augusta.

—Feia molt de temps que no veia la teva mare —em va dir la tieta Augusta—. Espero que hagi tingut una mort fàcil.

—Oh sí, és clar, amb la seva edat, simplement se li va aturar el cor. Va morir de vella.

—De vella? Però si només tenia dotze anys més que jo! —va dir, acusadora, la tieta Augusta.

Vam fer una curta passejada plegats pel jardí del crematori. Un jardí de crematori s'assembla tant a un jardí de debò com un camp de golf a un paisatge de debò. La gespa està massa ben retallada i els arbres formen una processó massa rígida; a més, les urnes semblen les capsetes plenes de sorra on es guarden les pilotes de golf.

—Digues, encara treballes al banc? —em va preguntar la tieta Augusta.

—No, em vaig jubilar fa dos anys.

—Jubilar? Un jove com tu! Per l'amor de Déu, i què fas amb el teu temps?

—Cultivo dàlies, tieta Augusta.

Va fer un moviment de mans sumptuós, com minimitzant la feinada que això podia representar.

—Dàlies! El que hauria dit el teu pare!

—No tenia cap interès en les flors, ja ho sé. Sempre va pensar que un jardí equivalia a perdre un bon espai per construir. Calculava quantes habitacions hi haurien cabut, una sobre l'altra. Era un home que sempre tenia son.

—Sí, necessitava les habitacions, però per a alguna cosa més que per dormir —va dir la tieta amb una vulgaritat que em va sorprendre.

—S'adormia als llocs més insospitats. Recordo que una vegada, al bany...

—En una habitació ell feia més coses que dormir —va insistir—. Tu n'ets la prova.

Començava a entendre per què els meus pares havien tingut tan poca relació amb la tieta Augusta. Tenia un temperament que segur que a la mare no li agradava. La mare no és que fos puritana, però volia que les coses es fessin o es diguessin en el moment adequat. A l'hora de dinar es parlava de menjar. Potser del preu dels aliments. Si anàvem al teatre, a l'interval parlàvem de l'obra, o d'altres obres. A l'hora d'esmorzar, comentàvem les notícies. Era experta a reconduir la conversa si es desviava del camí correcte. Tenia una frase: «Estimat, ara no és el moment...». Potser al dormitori, se'm va acudir en aquell moment, amb un bri de la franquesa de la tieta Augusta, la mare parlava d'amor. Per això no podia suportar que el pare s'adormís a lloc estranys, i, quan jo vaig començar a aficionar-me a les dàlies, tot sovint m'advertia que me n'oblidés durant les hores de feina al banc.

Quan vam acabar la passejada, ja tenien les cendres preparades per a mi. Jo havia triat una urna molt clàssica d'acer negre,

i m'hauria agradat assegurar-me que no hi havia hagut cap error, però em van lliurar un paquet molt ben fet amb paper d'emballar i amb segells de paper vermell que feien pensar en un regal de Nadal.

—Què penses fer-ne? —va preguntar la tieta Augusta.

—Tenia la idea de fer-li un petit tron entre les dàlies.

—Serà una mica depriment, a l'hivern.

—No hi havia pensat. Potser podria entrar-les a dins en aquesta estació.

—Amunt i avall. La meva germana no podrà descansar en pau.

—Hi tornaré a pensar.

—No ets casat, oi?

—No.

—I tens fills?

—És clar que no.

—Sempre quedarà la pregunta de qui heretarà de la meva germana. El més probable és que jo em mori abans que tu.

—No es pot pensar en tot alhora.

—Podries haver deixat les cendres aquí —va dir la tieta Augusta.

—Em semblava que quedaria bé entre les dàlies —vaig contestar amb obstinació, perquè m'havia passat el vespre de la nit abans dissenyant un pedestal senzill de molt bon gust.

—À *chacun son goût* —va dir la tieta amb un accent francès sorprenentment bo. No havia pensat mai que la meva família fos cosmopolita.

—Bé, tieta Augusta —vaig dir a les portes del crematori (em disposava a anar-me'n, perquè el meu jardí em reclamava)—, han passat molts anys de l'última vegada que ens vam veure... espero... —Havia deixat el tallagespa al jardí, sense cobrir, i els

núvols grisos que teníem sobre el cap amenaçaven pluja—. M'agradaria molt que vinguessis un dia a Southwood a prendre un te amb mi.

—De moment preferiria una cosa més forta i més tranquil·litzadora. No passa cada dia això de veure com s'envia la teva germana a les flames. Com la Pucelle.

—No t'entenc...

—Joana d'Arc.

—Tinc una mica de xerès a casa, però és una mica lluny i potser...

—En tot cas el meu apartament és al nord del riu —va dir la tieta Augusta amb fermesa—, i hi tinc tot el que necessitem.

Sense esperar el meu assentiment, va cridar un taxi. Va ser el primer i potser, ara que hi penso, el més memorable de tots els viatges que faríem junts.